

Modtagelsesdato: 19.03.09

Modtager: CEB

Kopi til: ASJ, HE, JHG MKJ, LLI, CHJ,

Bemærkninger: BNA, VL

METROSELSKABET I/S

Metroselskabet I/S
Metrovej 5
2300 København S

18. MARTS 2009

METROSTATION I FREDERIKSSTADEN

Kulturarvsstyrelsen havde den 11. marts 2009 et konstruktivt møde med Metroselskabet og Københavns Kommune. Ved mødet drøftedes placering af stationerne ved Frederiks Kirken, Gl. Strand og Kgs. Nytorv. Desuden drøftedes udformningen af byrummene ved disse stationer. Mødet blev holdt i fortsættelse af flere møder mellem Kulturarvsstyrelsen, Metroselskabet og Københavns Kommune i forbindelse med det kommende anlægsarbejde om den nye metro-ring i København.

Kulturarvsstyrelsen bemærker, at Metroselskabet i anledning af sikkerhedsproblemer ved metroanlæg andre steder i Europa, har forsikret om, at selskabet benytter firmaer med stor ekspertise og erfaring på området, og at selskabet på den baggrund har garanteret, at der ikke vil være sikkerhedsmæssige problemer i forbindelse med anlæggelsen af den københavnske metro-ring.

Anlæggelsen af en station ved Frederiks Kirke synes alligevel ikke betryggende. Frederiks Kirken er opført i massive stenblokke, og er dermed en tung bygning i forhold til andre bygninger i København. Meget tæt op til kirkens fundament er der planlagt en dyb nedgravning til metrostationen. Nedgravning er placeret indenfor kirkens trykzone, hvor belastningen af de underliggende jordlag er særlig stor.

Det er stadig Kulturarvsstyrelsens vurdering, at kombinationen af en meget tung Frederiks Kirke og en dyb nedgravning umiddelbart op til kirkens fundament og indenfor kirkens trykzone udgør en betydelig risiko for Frederiks Kirken. Kulturarvsstyrelsen skal derfor anbefale, at den planlagte metrostation flyttes til en anden placering.

Kulturarvsstyrelsen skal også påpege at byrummet omkring Frederiks Kirke er et enestående område, der bør tages helt særlige hensyn til. Kirken udgør sammen med Amalienborg Slotsplads med rytterstatuen den ene akse og det monumentale centrum i Frederiksstaden. Bydelen påbegyndtes i 1749 og fremstår som et unikt planlagt byområde, der stadig mere end 250 år senere, udgør en bymæssig helhed med store arkitektoniske og kulturarvmæssige værdier.

KULTURARVSSTYRELSEN
JURA

H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V

TELEFON 33 74 51 00
FAX 33 74 51 01

POST@KULTURARV.DK
WWW.KULTURARV.DK

CVR 26489865
EAN DRIFT 5798000792999
EAN TILSKUD 5798000792982

Disse værdier fremtræder særligt tydeligt i byrummet omkring kirken, hvor den lave omkringliggende bebyggelse og det fortættede rum udgør en helhed, der understreger kirkens monumentalitet. Byrummet har sin egen dæmpede atmosfære mellem de omkringliggende trafikerede gader og fremstår med kirkens himmelstræbende kuppel som selve kulminationen af hele Frederiksstaden.

Mens de eksisterende metrostationer i København har medført kvalitative forbedringer af mange af de pågældende byrum, er det efter Kulturarvsstyrelsens vurdering ikke tilfældet ved Frederiks Kirke. De permanente forandringer, metroen medfører i byrummet her, understøtter ikke arkitekturen og kulturarvsværdierne på stedet, men forringer dem. Ved mødet den 11. marts 2009 fremgik det da også, at hensynet til disse værdier ikke havde haft indflydelse på forslaget om at placere en metrostation ved Frederiks Kirke.

Vedrørende stationerne på Kgs. Nytorv og ved Gl. Strand har Kulturarvsstyrelsen, på baggrund af det afholdte møde, nogle konkrete bemærkninger til stationsudformningerne i gadeplan, som vil blive fremsendt snarest.

Kulturarvsstyrelsen ser frem til en fortsat dialog med Metroselskabet og Københavns Kommune.

Med venlig hilsen

Steen Hvass
Direktør

Kopi til:

Københavns Kommune, Jørgen Poulstrup, Center for Anlæg og Udbud, Teknik og Miljøforvaltningen, Islands Brygge 37, 2300 København S
Frederiks Kirke, Frederiksgade 4, 1265 København K

Kulturarvsstyrelsen
H.C. Andersens Boulevard 2
1553 København V.

Att.: Direktør Steen Hvass

Metroselskabet I/S
Metrovej 5
DK-2300 København S

T +45 3311 1700
F +45 3311 2301
E m@m.dk

Kulturarvsstyrelsen har i et brev af 18. marts 2009 over for Metroselskabet tilkendegivet, at styrelsen ikke finder anlæggelsen af en metrostation ved Frederiks Kirke betryggende. Det er Kulturarvsstyrelsens vurdering, at kombinationen af en meget tung Frederiks Kirke og en dyb nedgravning umiddelbart op til kirkens fundament og inden for kirkens trykzone udgør en betydelig risiko for Frederiks Kirken. Kulturarvsstyrelsen anbefaler derfor, at den planlagte metrostation flyttes til en anden placering.

Kulturarvsstyrelsen påpeger desuden, at byrummet omkring Frederiks Kirke er et enestående område, der bør tages helt særlige hensyn til.

For så vidt angår det først nævnte spørgsmål, skal Metroselskabet som ansvarlig for anlægsarbejderne på Cityringen oplyse, at selskabet er fuldt opmærksomt på de hensyn, det er nødvendigt at tage ved gennemførelsen af så stort et anlægsarbejde. Selskabet har således allerede inddraget de hensyn, som Kulturarvsstyrelsen omtaler, ved udformningen af stationen og ved fastlæggelsen af konstruktioner og arbejdsmetoder på anlægsarbejderne ved Frederiks Kirke. Selskabet finder det således fuldt forsvarligt at gennemføre anlægget af metrostationen med den valgte placering.

Da det imidlertid ikke er Metroselskabet, der har truffet beslutning om placeringen af stationerne på Cityringen, herunder stationen ved Frederiks Kirke, men - som det vil være Kulturarvsstyrelsen bekendt - Folketinget i medfør af Cityringsloven fra juni 2007, har selskabet videregivet Kulturarvsstyrelsens brev til Transportministeriet som rette adressat for brevet.

For så vidt angår spørgsmålet om udformningen af byrummet er Københavns Kommune rette myndighed, hvorfor Metroselskabet har sendt kommunen en kopi af nærværende brev, idet styrelsen allerede har sendt kommunen en kopi af sit eget brev.

Med venlig hilsen

Anne-Grethe Foss

DEPARTEMENTSCHEFEN

Departementschef
Karoline Prien Kjeldsen
Kulturministeriet

Dato 20. marts 2009
Dok.id
J. nr. 561-25
Deres ref.

Transportministeriet
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Telefon 33 92 33 55

Kære Karoline

./. Metroselskabet har fra Kulturarvsstyrelsen modtaget vedlagte brev af 18. marts 2009 om anlæg af metrostationen ved Frederiks Kirke (Marmorkirken), hvori Kulturarvsstyrelsen anbefaler, at den pågældende metrostation flyttes til en anden placering. Da Metroselskabets projektering af metrocityringen finder sted på grundlag af lov om en cityring, og da loven foreskriver en stationsplacering ved Frederiks Kirke, og selskabet derfor ikke inden for lovens rammer ville kunne projektere nogen anden placering, har selskabet fremsendt brevet til Transportministeriet.

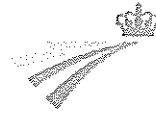
Kulturarvsstyrelsen skriver, at anlæggelsen af en station ved Frederiks Kirke ikke synes betryggende, hvilket styrelsen begrundes som følger:

"Frederiks Kirken er opført i massive stenblokke, og er dermed en tung bygning i forhold til andre bygninger i København. Meget tæt op til kirkens fundament er der planlagt en dyb nedgravning til metrostationen. Nedgravning er placeret indenfor kirkens trykzone, hvor belastningen af de underliggende jordlag er særlig stor.

Det er stadig Kulturarvsstyrelsens vurdering, at kombinationen af en meget tung Frederiks Kirke og en dyb nedgravning umiddelbart op til kirkens fundament og indenfor kirkens trykzone udgør en betydelig risiko for Frederiks Kirken."

./. Projekteringen af stationen ved Frederiks Kirke er baseret på en omfattende ingeniørfaglig modellering af samspillet mellem metrobyggeriet og kirken. Denne modellering viser blandt andet, at trykket fra kirken på stationens konstruktioner er forholdsvis begrænset i forhold til det generelle jord- og vandtryk på konstruktionerne. Trykket fra kirken udgør således ikke nogen særskilt stor belastning af og dermed risiko for stationens konstruktioner. Jeg vedlægger en figur, der viser resultatet af modelleringen af de vandrette trykpåvirkninger ved Frederiks Kirke.

Idet Kulturarvsstyrelsens vurdering nødvendigvis må være baseret på en anden ingeniørfaglig modellering af trykforholdene ved den pågældende station, skal jeg anmode Kulturministeriet om at fremsende den relevante dokumentation til Transportministeriet. Af hensyn til behandlingen af sagen i Trafikudvalget

skal jeg anmode om, at materialet er os i hænde senest mandag den 23. marts
kl. 16.

Side 2/2

Med venlig hilsen

Jacob Heinsen

Mødedagsorden 19.08.09
Mødter: CEB
Kopi til: ASJ, HE, JMG, MKJ, LI, CHJ,
Bemærkninger: BNA, VL
METROSELSKABET I/S

Metroselskabet I/S
Metrovej 5
2300 København S

18. MARTS 2009

KULTURARVSSTYRELSEN
JURA

H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V

TELEFON 33 74 51 00
FAX 33 74 51 01

POST@KULTURARV.DK
WWW.KULTURARV.DK

CVR 26489865
EAN DRIFT 5798000792999
EAN TILSKUD 5798000792982

METROSTATION I FREDERIKSSTADEN

Kulturarvsstyrelsen havde den 11. marts 2009 et konstruktivt møde med Metroselskabet og Københavns Kommune. Ved mødet drøftedes placering af stationerne ved Frederiks Kirken, Gl. Strand og Kgs. Nytorv. Desuden drøftedes udformningen af byrummene ved disse stationer. Mødet blev holdt i fortsættelse af flere møder mellem Kulturarvsstyrelsen, Metroselskabet og Københavns Kommune i forbindelse med det kommende anlægsarbejde om den nye metro-ring i København.

Kulturarvsstyrelsen bemærker, at Metroselskabet i anledning af sikkerhedsproblemer ved metroanlæg andre steder i Europa, har forsikret om, at selskabet benytter firmaer med stor ekspertise og erfaring på området, og at selskabet på den baggrund har garanteret, at der ikke vil være sikkerhedsmæssige problemer i forbindelse med anlæggelsen af den københavnske metro-ring.

Anlæggelsen af en station ved Frederiks Kirke synes alligevel ikke betryggende. Frederiks Kirken er opført i massive stenblokke, og er dermed en tung bygning i forhold til andre bygninger i København. Meget tæt op til kirkens fundament er der planlagt en dyb nedgravning til metrostationen. Nedgravning er placeret indenfor kirkens trykzone, hvor belastningen af de underliggende jordlag er særlig stor.

Det er stadig Kulturarvsstyrelsens vurdering, at kombinationen af en meget tung Frederiks Kirke og en dyb nedgravning umiddelbart op til kirkens fundament og indenfor kirkens trykzone udgør en betydelig risiko for Frederiks Kirken. Kulturarvsstyrelsen skal derfor anbefale, at den planlagte metrostation flyttes til en anden placering.

Kulturarvsstyrelsen skal også påpege at byrummet omkring Frederiks Kirke er et enestående område, der bør tages helt særlige hensyn til. Kirken udgør sammen med Amalienborg Slotsplads med rytterstatuen den ene akse og det monumentale centrum i Frederiksstaden. Bydelen påbegyndtes i 1749 og fremstår som et unikt planlagt byområde, der stadig mere end 250 år senere, udgør en bymæssig helhed med store arkitektoniske og kulturarvmæssige værdier.

Disse værdier fremtræder særligt tydeligt i byrummet omkring kirken, hvor den lave omkringliggende bebyggelse og det fortættede rum udgør en helhed, der understreger kirkens monumentalitet. Byrummet har sin egen dæmpede atmosfære mellem de omkringliggende trafikerede gader og fremstår med kirkens himmelstræbende kupel som selve kulminationen af hele Frederiksstadens.

Mens de eksisterende metrostationer i København har medført kvalitative forbedringer af mange af de pågældende byrum, er det efter Kulturarvsstyrelsens vurdering ikke tilfældet ved Frederiks Kirke. De permanente forandringer, metroen medfører i byrummet her, understøtter ikke arkitekturen og kulturarvsværdierne på stedet, men forringer dem. Ved mødet den 11. marts 2009 fremgik det da også, at hensynet til disse værdier ikke havde haft indflydelse på forslaget om at placere en metrostation ved Frederiks Kirke.

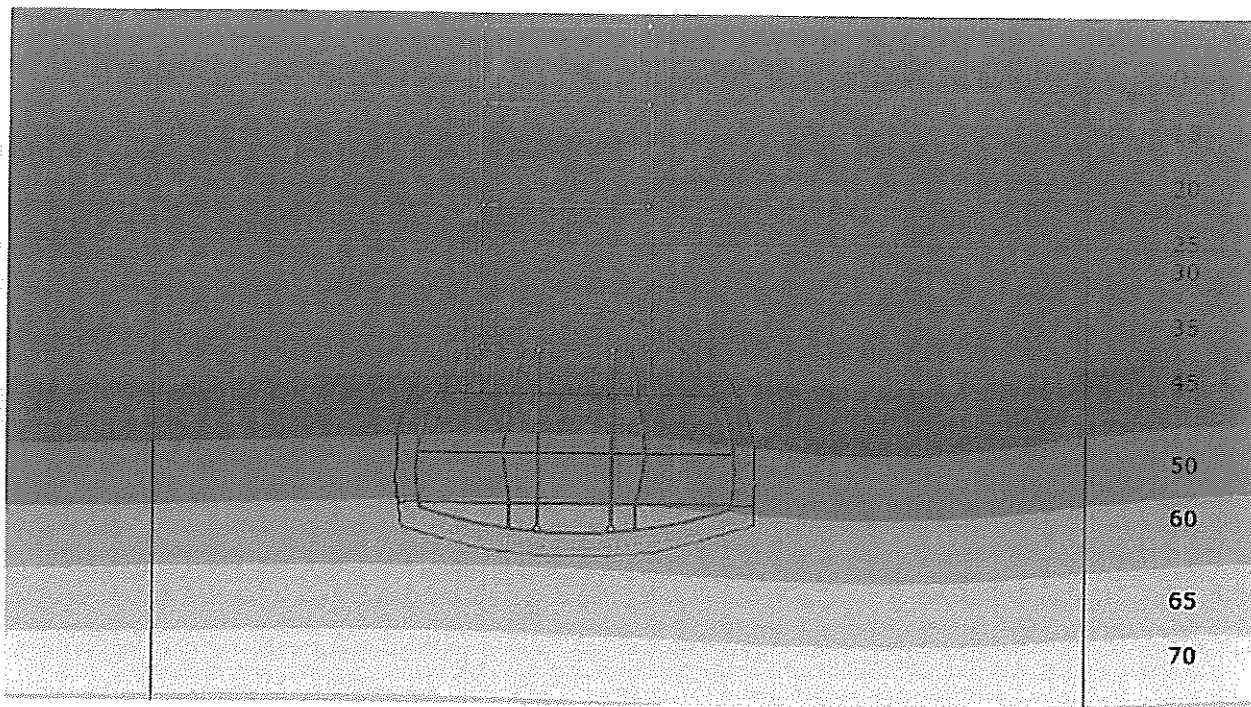
Vedrørende stationerne på Kgs. Nytorv og ved Gl. Strand har Kulturarvsstyrelsen, på baggrund af det afholdte møde, nogle konkrete bemærkninger til stationsudformningerne i gadeplan, som vil blive fremsendt snarest.

Kulturarvsstyrelsen ser frem til en fortsat dialog med Metroselskabet og Københavns Kommune.

Med venlig hilsen

Steen Hvass
Direktør

Kopi til:
Københavns Kommune, Jørgen Poulstруп, Center for Anlæg og Udbud, Teknik og Miljøforvaltningen, Islands Brygge 37, 2300 København S
Frederiks Kirke, Frederiksgade 4, 1265 København K

Figur 1. Computermodel af vandrette spændinger i jorden ved metrostationen ved Frederiks Kirke. Disse spændinger er samlet af trykket fra kirken, fra jorden samt vand. Den mørkeste blå farve ved kirkens fundament svarer til ca. 15 ton/m², mens den nederste gule farve svarer til ca. 70 ton/m². Dette vandrette tryk er benyttet til dimensionering af indfatningsvæggene til stationen.

Departementschef Jacob Heinsen
Trafikministeriet
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

Departementschefen
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf. : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : kpk@kum.dk
Web : www.kum.dk

Kære Jacob

Tak for dit brev af 20. marts 2009 om anlæg af metrostation ved Frederiks Kirke (Marmorkirken) i Frederiksstaden.

Det er Kulturarvsstyrelsen, der foretager den faglige vurdering i sager vedrørende bygningsfredning. Jeg har derfor videresendt dit brev til direktør Steen Hvass i Kulturarvsstyrelsen, og bedt ham svare dig direkte inden den fastsatte tidsfrist på mandag.

Med venlig hilsen

Karoline Prien Kjeldsen

Transportministeriet
Departementschef
Jacob Heinsen
Frederiksholms Kanal 27 F
1220 København K

23. MARTS 2009

ANLÆG AF METROSTATION VED FREDERIKS KIRKE

KULTURARVSSTYRELSEN
DIREKTION

H.C. ANDERSENS BOULEVARD 2
1553 KØBENHAVN V

TELEFON 33 74 51 00
FAX 33 74 51 01

POST@KULTURARV.DK
WWW.KULTURARV.DK

CVR 26489865
EAN DRIFT 5798000792999
EAN TILSKUD 5798000792982

Transportministeriet har i brev af 20. marts 2009 til departementschef Karoline Prien Kjeldsen, Kulturministeriet, bedt om yderligere oplysninger i forbindelse med Kulturarvsstyrelsens brev af 18. marts 2009 til Metroselskabet vedrørende anlæg af metrostation ved Frederiks Kirke (Marmorkirken). Departementschef Karoline Prien Kjeldsen har bedt undertegnede svare direkte til Transportministeriet.

Kulturarvsstyrelsens brev af 18. marts 2009 til Metroselskabet vedrører ikke forhold om risiko for metrostationens konstruktioner, men en bekymring for Marmorkirken.

Kulturarvsstyrelsen varetager myndighedsopgaver beskrevet i Lov om Bygningsbevaring i relation til de omkringliggende fredede bygninger og varetager generelt ansvaret for kulturarven på nationalt niveau, hvilket er baggrunden for henvendelsen.

Marmorkirken udgør sammen med Amalienborg Slotsplads med rytterstatuen den ene akse og det monumentale centrum i Frederiksstaden. Bydelen påbegyndtes i 1749 og fremstår som et unikt planlagt byområde, der stadig mere end 250 år senere, udgør en bymæssig helhed med store arkitektoniske og kulturarvmæssige værdier.

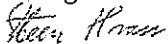
Marmorkirken udgør i forbindelse med Frederiksstaden et enestående stykke dansk kulturarv på højeste nationale niveau. Derfor vurderer Kulturarvsstyrelsen, at forholdet til Marmorkirken kræver en særlig vurdering ved nye meget omfattende anlægsarbejder tæt op til fundamentet af Marmorkirken.

De senere års store anlægsarbejder har vist, at man desværre må regne med en vis risiko for, at der kan opstå utænkelige situationer med uheldige skader. Efter Kulturarvsstyrelsens vurdering bør man undgå, at Marmorkirken udsættes for en sådan risiko. Af den grund har Kulturarvsstyrelsen efterspurgt en vurdering af risikoen af anlægsarbejdet i forhold til Marmorkirken.

DIREKTE 33 74 51 12
SHVASS@KULTURARV.DK

Jeg kan i øvrigt oplyse, at det ved flere møder igennem det sidste år er aftalt, at der skulle være en nærmere dialog om de enkelte metrostationer. Ved mødet den 4. december 2008 og 11. marts 2009 er forholdene ved Marmorkirken blevet vendt uden, Kulturarvsstyrelsen dog finder, at risikoforholdene omkring kirken er tilstrækkeligt afdækket.

Med venlig hilsen

Steen Hvass

Direktør

KOPI ER SENDT TIL

Departementschef Karoline Prien Kjeldsen, Kulturministeriet